

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 5. oktobra 2017 - Leto XXVII, št. 40

stran 2

STO ALI KA JE »MISS PORABJA«?

OGLED MESTNIH ZNAMENITOSTI V IZOLI IN KOPRU
stran 7

DOBRO, KA SMO V TRAUŠČE PRIŠLI
stran 8

VREDNOTE V MLADINSKI KNJIŽEVNOSTI
stran 10

Za deset ali petnajset lejt

V življenji sem vejdrik gezerokrat vidla film Porabje nekoč in danes (Porabje inda in gnes), vej ga pa pokažem vsakšoj skupini turistov, stera pride iz Slovenije, pa tej je v zadnji deseti lejtaj nej malo. Skurok napamet bi ta leko povedala vsakšo rejč, vsakši stavek, steri se čuje v filmi. Dapa nikak mi najbolje težko spadnejo tiste reči, stere pravi zdaj že pokojna Irena Barber, gda go pokažejo pri vesi Dolenji Senik. O svojom pisanji v našom domanjom geziki etak pravi: »... Vsi dobro vejmo, ka je tau nareče v velkoj nevarnosti... Jaz bi s svojim pisanjom rada dosegnila, ka bi nej meli istino tisti, steri tak pravijo, ka za deset ali petnajset lejt eti nede človeka, steri bi v tom geziki gučo.« Pa tisti, steri so film napravili (Uredništvo Slovenskih utrinkov), potejm trno čedno pokažejo en tau iz igre števanovske gledališke skupine, za stero je tistoga ipa ranč Irena pisala igre. Pa tau takšni del, v sterom Marija Kosar (Szöszi) pa Berta Dončec trno žmano gučita.

Pred dostimi lejti, gda je Miki Roš začno delati z našimi skupinami (leko so tau bile lutke ali kesnej gledališke) v domanjoj rejči, je nas – med drugim – tau tō vodilo, naj se naša rejč čuje z odra (színpadró), te mo go vejdrik bole radi meli, bole poštváli. Vej pa s tejm dokažemo, ka je dosti vrejdna, če je leko rejč umetnosti (művészet). Pa kak smo veseli bili, gda smo od Gledališke družine Nindrik-indrik gledali pa poslušali Gluvičev Videoklub ali Mrožekov Sto je bujo sauseda? v porabskom dialekti. Pa ponosni bili na gledalce, steri so razmeli sporočilo (üzenetét) tej iger. Pa ponosni bili na tiste tō, steri so špilali, vej je pa tau od nji prosilo dosti dela, dosti prob. Po lejpi pa uspešni sezonaj pri Nindrik-indrik so prišla bole »süja« lejta, vej so pa ništrni igralci enjali špilati, ali zatau, ka so starejši gratali ali so se naveličali. Dapa skupina je zatok nigdar nej enjala delati, tadale je delala kak Duo Fodor ali Duo Fodor plus. Na oder postavlala kračise igre z bole leko vsebino. V zadnji dvej, tri lejtaj nji je pa več pa delajo pod nekdenesnjim imenom. Tau je samo pohvaliti.

Gnauk sem nin dolanapisala, ka kulturne skupine v Porabji nejso samo zatok, ka bi spejvale, plesale, igrale, liki zatok tō, ka bi pomagala gdrdržati slovensko rejč pa slovensko čutenje, identiteto.

Pri skupini Nindrik-indrik tau ide tak, ka spoj vpamet ne vzemejo, vej pa oni so tista generacija, steri je slovenski gučati eške v navadi, eške normalno, pa njino srcé tō bole slovensko bje.

Dapa najti de trbelo nikšne dejavnosti, nikše forme, za stere leko pridobimo mlade tō. Pa nej baja, če takše, stere se nam starejšim več ne vidijo tak fejst. Ovak do tisti, steri so že pred 15. lejtami opozarjali, ka pozabimo svojo rejč, za 15 lejt isto meli.

Marijana Sukič

Premiera Gledališke družine Nindrik-indrik

Sto ali ka je »Miss Porabja«?

V nedelo, 1. oktobra sta Slovenska samouprava Števanovci pa Slovenska zveza zvala na Srečanje gledališki skupin vse tiste, steri radi gledajo igre na

žene z valekom pa ponvico. Po kratkom nastopi Puconskoga dueta s harmonikašom Pištekom so na oder staupili členi Gledališke družine Nindrik-indrik,

konskima paroma se srečamo z enim najstarejšim človeškim čustvom, z ljubosumjem (féltékenység). Nej čüdno, ka se žene bojita za moža, vej se pa onadva nenavadno obnašata, kak če bi nika skrivala, vsigdar telefonirata pa šugtivata. Dobimo takšno čutenje, ka za žene pripravlata lepотно tekmovanje, na sterom de se izbirala najlepša porabska ženska ali »miss Porabja«. Dapa na konci se s pomačjov sausedic (Marijana Kovač pa Micka Bajzek) zvej, ka se ne izbira najlepša porabska ženska, liki najlepša porabska šonka. Tak se te

Pijanca v števanovski skupini sta špilala Berta Dončec pa Marija (Szöszi) Kosar

odri. Števanovski kulturni daum so napunili domanji lidgé, dapa dosta ji je prišlo z Goričkoga pa iz Sobote tō. Nastopajoče pa gledalce sta pozdravila predsednica števanovske slovenske samouprave Agica Holec pa predsednik Slovenske zveze Jože Hirnök, steri je vōzdigno, kak je pomembno špilanje na odri za tau, naj gorostane naša domanja slovenska rejč.

Puconski duet pa Pištekm so spojevali par lejpi naut

V dvorani so bili tak Porabci kak Prekmurci

Gledališki zadvečerek so začnili domanji igralci, členi gledališke skupine Veseli pajdaši, z malo dukšim skečom o pijancaj, steriva se ne moreta pogljijati, ka vidita na nébi, dapa brž se spucata, gda se pokažata

za stere je nauvo igro napiso pa nji je notnavčo Miki Roš. Igra Miss Porabja nam z naslovom da vedeti, ka de se nika vōdebiralo, najbolje lejpe ženske, dapa na konci se vujznemo. Pri dvōma starejšima za-

vti pomirijo, samo moža ostaneta brezi šonke pa lačna.

Režiser Miki Roš je najšo trno zanimivo odrsko rešitev, bi leko tomi rekli, paralelno igro. Tisto, ka odšpila prvi zakonski par (Marijana Fodor pa Feri Meggyes) ponovi drugi par (Klara Fodor pa Ferenc Bajzek). Ali pa eden par začne prizor, drugi ga pa tadale špila. Etak se prizori (jelenetek) prepletajo pa grata edna celota, užitna igra z lejnim, razumljivim domanjim gezikom, vej pa vsi, steri v toj igri špilajo, so naravni govorci porabskoga dialekta.

(Na naslovnici prizor iz igre skupine Nindrik-indrik)

Marijana Sukič

Foto: K. Holec

V šurki svejt prejk Slovenije

Pista Kovács si je na konci 1960-ih let eno nedelo küpo vogrsko novine na panaufi maloga švajcarskoga varoša nej daleč od Züricha. Nekak ga je pito: »Vi tau razmejte?« »Kaj bi nej.« »Te ste vi tö Madžar kak ge« - se je smejau tihinec, od šteroga se je za en malo že znalo, ka se zove Pista Kiss. Tak sta se v Švajci najšla dva Madžara - eden je odišo tá, ka bi bole živo, drugi je bejžo z Vogrske po dojzbitoj revoluciji leta 1956. Pista Kiss je z rosaga vöstaupo pri vesnici Kobilje na slovensko-madžarskoj grajnci, Pista Kovács se je naraudo v sausednjaj vesi Dobrovnik. Od tistoga mau sta se »dvej švajcarski držini iz Zalske županije« sploj dosta padašivali.

Tau pripovejst je nej davnik na Generalnom konzulati v Monoštri tapravo dr. Attila Kovács, sin Piste Kovácsa, šteri je gnes zgodovinar na Inštituti za narodnostna pitanja. Madžarska revolucija leta 1956 ga je brigala od tistoga mau, ka je švajcarsko pripovejst čüu od svojoga očo. S svojimi kolegari je za 60. oblejtnico revolucije pa bojne za slobaudnost prauti Sovjetom vödau edne knige, eden zbornik. V etaj knjigaj je pet študij, štere se spravljajo z vogrskimi beguncami (menekültek) v Sloveniji.

Zgodovinar je pripovejdo, ka se je po dojzbitoj revoluciji vö z Vogrske napautilo kauli dvejstau gezero lüdi. Devetdeset procentov je šlau prauti Avstriji, vsikši deseti pa se je donk prauti Jugoslaviji obrno. Tau znamenüje kauli dvajsti gezero lüdi, od toga je v Slovenijo prišlo djenau 2.361 Madžarov.

Zahodne (nyugati) novine so včasik po revoluciji lagvo pisale o Jugoslaviji, gde so pa brz gorprišli, ka je leko za rosag dobra propaganda, če se postavijo na stran Madžarov. Tak bi leko od zahodni rosagov eške finančno pomauč tö dobili.

V Sloveniji so oprli deset begunski lagerov. »Lani sem vsikšoga gorpoisko, pa probo tam najti djenau tisto zidino, gde so Madžari bili« - je v Monoštri fotografije kazo Attila Kovács. Prvi tabor so oprli 1. novembra 1956 v Veržeji (na štajerskom bregej

nauve lagere, tau pa zvekšoga v hotelaj pa termalni kauptancaj. Zadnjiva dva tabora v Sloveniji (Murska Sobota ino Brestanica) so zaprli 1. novembra 1957.

»Ka se je z beguncami godilo v slovenski taboraj?« - se je spitalo Attila Kovács. Ali so

Kolosa tö, štera je svojo diplomsko delo napisala o madžarski beguncaj v leti 1956. V nauvi knjigaj je nutpokazala pisanje v novinaj Slovenski poročevalec, v šterom novinar Stane Lenardič subjektivno dojspiše svojo srečanje z madžarskimi beguncami

na gradi Borl nej daleč od Ptuja. Piše o pogučavanji z vönavčeniimi lidami, delavci pa mladimi tö. Piše o tom, kak so bili gornaravnani, ka so geli, kak so geli. Starejši so prej zbejžali pred Rusi, mladi pa

so iskali ovaški svejt, so steli slobaudno živeti. Zvün toga članka so jugoslovanski mediji nutpokazali samo prazno statistiko: kelko beguncov je v rosag prišlo pa kama so sledik odišli.

Tretji gost večera, literarni zgodovinar dr. Lajos Bence je gučo od toga, ka je revolucija nej bila samo stvar od Madžarov ino Slovincov. Gda so begunci stautpili na slovensko zemlaju, so je (nej samo prekmurski Madžari) gorprijali z oprejtimi rokami. Znali so, kakša nepravičnost se je zgaudila maloma narodi. Slovinci so gorprišli, ka morejo begunce braniti pa jim pomagati dale titi. Madžarski prebejžniki so ranč nej senjali, ka je Slovinci tak lepau gorprijajo. V pomurski novinaj Vestnik so v madžarskom tali vsikdar pisali o tom, ka se godi na Vogrskom. »Če bi nej bilau revolucije leta 1956, bi gnes nej bilau madžarski novin v Sloveniji« - je zaključo Lajos Bence, šteri je za svojo pisanje prejkpogledno vse slovenske novine s tistoga časa.

Štrti avtor zbornika (na žalost nej navzauci) zgodovinar dr. László Göncz je piso od

toga, kak sta se po revoluciji Tito ino Hruščov anglala, pa ali je istina, ka je Jugoslavija dopüstila sovjetsko intervencijo na Vogrskom. Ka pa je eške bole zanimivo: László Göncz je v preminauči deseti lejtaj gorvzeu sploj dosta interjunov s Porabskimi Slovincami ino pomurskimi Madžarami, v šteraj je dostakrat naprejprišlo pitanje revolucije 1956 tö. V nauvi knjigaj prejk pripovejsti ništerni držin nutpokaže, kak so Madžari v Sloveniji gorprijali begunce iz matične domovine pa ka so brodili od nji.

Vleti 1957 je Statistični urad (KSH) napravo lišto, kelko lüdi je krajzbejžalo - je rejč znauvič prejkvzeu urednik Attila Kovács. Té numere so samo po leti 1990 vöprišle pa leko v nji nika sploj špajsnoga preštémo: procentualno je največ lüstva odišlo z naše monoštrske krajine. Že v Rákosina cajti je bilau žmetno: Slovinci so živeli pri avstrijsko-jugoslovanskoj grajnci v senci železne fijanke, gučali so »slavski« gezik pa bili sploj bogaboječi. ÁVÓ jim je vsikdar za petami odo.

»Gda je bilau léko prejkstautpiti grajnco, so vujšli,« tomači Attila Kovács, šteri je vözračuno, ka je med 1949 ino 1960 ostalo za 18 % menje lüstva v krajini. Tau se vej, ka moremo tü cujračunati deportacije tö. Sodelavec sombotelskoga arhiva (levéltár) László Mayer je najšo eške več: papéri prej svedočijo, ka je s Sakalauvec odišlo 88, z Dolenjoga Senika pa 98 lüdi. Tau so bili zvekšoga mladi, šteri bi si leko držino tü stvaurili. Z Monoštra je v ednom dnevi, 4. novembra 1956, zbejžalo kauli 1.300 lüdi. Tak je Porabje zgübil vsikšoga pëtoga človöka.

Nauve dvojezične knige z naslovom »Kama démo, padaške? Po svejti!« so dobro štenjé za vsikšoga, šteri se kaj briga za tau, kak so pred 61. leti Madžarom na pomauč stautpili Slovinci.

Na kosilu z madžarskimi begunci

Stane Lenardič je v novinaj Slovenski poročevalec dojspišo, kak je vüdo madžarske begunce v ednom od taborov

Müre), špajсно pa je, ka so tá oprvin prišli »avoške«. Tisti so se 31. oktobra zbojali, ka revolucija gvine, pa je gorobejsijo, zatok so zbejžali v Slovenijo. Gda so Sovjeti rabuko dojstrli, so se povrnauili k svojoma režimi.

je dali na cuge pa napautili na Zahod (zvekšoga v Švajc), ali so je poslali v druge lagere pa od tistec dale. Ništerni so s tabora zbejžali v Avstrijo, kauli petstau lüdi pa je ostalo v Jugoslaviji - té so zvekšoga meli tam žlato. V slovenski taboraj se je naraudilo 14 madžarski mlajšov, v Sloveniji pa stamrla samo dva človöka, eden od betega, edno dejte je pa po nesreči dojstrliu njegvi oče.

V lageri Jelšingrad so probali nutzorganizirati vogrske begunce, aj delajo za UDBO (jugoslovanski ávó). Postrašivali so je z aklavimi informacijami, depa nika se jim je nej posrečilo.

Prej zatok tö nej, ka je jugoslovanska organizacija nej mejla lüdi, šteri bi zavolé dobro vogrski gučali.

Na večeri v Varaši, gda so nutpokazali knige, je cujbila mlada zgodovinarica Tanja

Za 60. oblejtnico revolucije je vöprišla kniga, v šteroj leko v dvej gezikaj preštémo, ka je vogrske begunce čakalo v Sloveniji

Decembra 1956 so dojzaprli avstrijsko-madžarsko grajnco, oprejta je ostala paut prauti Jugoslaviji. Mejau je vsikši den prejkstautpilo 500-600 lüdi. V južnom sausednjom rosagi so ednoga za drugim operali

PREKMURJE

Gezero evronov štrafa

Prometni znak, steroga vidite na kejpji, je »kriv«, ka je en človek v Murski Soboti plačo gezero evronov štrafa, zavolo toga, ka je naglo pelo. Pa je nej pelo več kak med 30 in 40 kilometrov na vōro. Té znak, steri kaže, ka so mlajši na pošttiji, je postavljeni glij pri našom rami, na Kajuhovi vilici. Slepá vilica (zsákutca) nema pločnikov (járda), pela pa do drūge soboške osnovne šaule, zatau po njoj dosta dece odi. In že pred leti so se odgovorni v občini tak odlaučili, ka postavijo té prometni znak. Morem priznati, ka sam te šla brž poglednot na internet, ka vidim, ka té znak, steri označvle »območje umirjenega prometa«, spoj pomeni. In sam vidla, ka je hitrost omejena na 10 kilometrov na vōro. Če se pelate do 5 km/h več kak je dovoljeno, plačate 40 evronov štrafa, nad 5 do 10 km/h 80 evronov, nad 10 do 20 km/h 300 evronov, nad 20 do 30 km/h gezero evronov, več kak 30 km/h pa celau 1200 evronov, dobite 18 kazenskih točk in kraj van vzemejo vozniško dovoljenje.

Brodim, ka je dosta lidi do zdaj, gda so mediji pisali o tom »nesrečneži«, steri je takši velki štraf daubo, spoj nej znalo, ka té prometni znak pomeni. Vūpam, ka mo zdaj vsi bole pazili, pa nej samo zavolo penez, ške bole zavolo toga, ka se na takšoj pošttiji rejsan ne bi kakša nesreča zgodila.

Silva Eöry

SKUPNE DELAVNICE NA PORABSKIH ŠOLAH

Projekt z naslovom »Dvig kakovosti narodnostnega šolstva za madžarsko narodno skupnost v Sloveniji in slovensko narodno

skupno prireditel smo poimenovali 'Dan jezika', kajti blizu nam je 26. september. Otroci imajo možnost, da

hovi prekmurski vrstniki madžarski jezik. Upamo, da bo to pozitivno vplivalo nanje in bodo vse pogosteje govorili slovensko,« je izrazila željo ravnateljica in dodala, da so takšni dogodki koristni tudi za pedagogoge.

»Na teh srečanjih se otroci med sabo družijo in spoznavajo, in tudi učitelji lahko izmenjujemo izkušnje,« je pristavila ravnateljica DOŠ I Lendava Tatjana Sabo. »Letos smo mi tisti, ki iz dvojezičnih šol iz slovenskega dela prihajamo sem, v naslednjem koledarskem letu pa pridejo k nam tukajšnje šole na obisk.« Ravnateljica meni, da ob tem,

bile vseskozi mešane, porabsko-pomurske.

»Za vse učence je zelo dobrodošlo, da slišijo oba jezika,« je izpostavila ravnateljica DOŠ Genterovci Valerija Šebjanič in dodala: »Naši iz Genterovcev slišijo njihovo narečje in čudovito madžarsčino, tukajšnji učenci pa slišijo našo slovenščino. Trudimo se ohraniti kulturno dediščino obeh narodov, na obeh straneh meje. Ročna dela so eno izmed teh področij. Pri športu pa vemo, da se otroci odzivajo v jeziku, ki jim je najbližji. In tako slišijo oba jezika.«

V Pomurju bodo leta 2019 praz-

Na eni od skupnih delavnic na Gornjem Seniku so prav prišle tudi barvice

skupnost na Madžarskem« se izvaja od 1. junija 2016 do 31. avgusta 2020. Nosilni posredniški organ projekta je slovensko Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, sofinancira pa ga Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada. Vodja projekta je predsednik Sveta Pomurske madžarske samoupravne narodne skupnosti Ferenc Horváth, upravičeni stroški projekta znašajo 360 tisoč evrov.

Namen projekta je zagotoviti udeležencem dvojezičnega pouka v Porabju in Pomurju kakovosten, strokovno in pedagoško usposobljen učiteljski kader ter dodatno podporo k učenju. S tem naj bi učencem dvignili ozaveščenost in jim ustvarili boljše možnosti pri zaposlitvi. Cilj projekta je razvijanje jezikovnih in strokovnih kompetenc pedagoških delavcev.

V sklopu projekta se izvajajo strokovne konference, razvijajo posebne metode za ohranjanje jezika in narodne identitete, prirejajo programi, med drugimi za dvojezične malčke in otroke s posebnimi potrebami, ter podpira strokovna pomoč učitelja asistenta.

Med aktivnostmi najdemo tudi Skupni šolski dan za porabske in pomurske dvojezične osnovne šole, ki je tokrat potekal 22. septembra na Gornjem Seniku in v Števanovcih. »Današnja

spoznajo običaje in kulturo na drugi strani meje. To pa preko delavnic, ki so jih pripravili strokovni sodelavci na obeh porabskih osnovnih šolah,« nam je povedala koordinatorica projekta Livia Sabo. Sodelavko krovne organizacije pomurskih Madžarov smo srečali na Gornjem Seniku, kjer so pravkar bili na obisku učenci dvojezičnih osnovnih šol iz Dobrovnika in Lendave. »Za goste smo pripravili štiri delavnice,« smo izvedeli od gostiteljice, ravnateljice DOŠ Jožefa Košiča Ildiko Dončec Treiber. »To so plesno-glasbena, jezikovna, športna in rokodelska delavnica. Vse skupine so mešane, vsaka sodeluje pri vsaki delavnici.«

Iz neke učilnice v nadstropju se je slišalo veselo petje, pomurski in porabski učenci so usvajali korake belokranjskega plesa. Pri jezikovni delavnici je prav tako vladala dvojezičnost: šolarji so med drugimi s pomočjo interaktivne table prepoznavali portrete slavnih Slovencev in Madžarov. Delavnica s papirnatimi cveticami v Kūharjevi spominski hiši je bila vseskozi nabito polna, medtem ko so s športnega igrišča odzvanjali navdušeni kriki.

»Glavni namen srečanja je, da naši otroci vidijo, kako pogumno uporabljajo nji-

Števanovsko igrišče se je napolnilo s tekmovalci z obeh strani meje

ko učenci navezujejo stike, odpirajo podobna srečanja tudi priložnosti za permanentno izobraževanje učiteljev.

Na drugi, manjši porabski dvojezični osnovni šoli v Števanovcih so za 17 mladih gostov iz Prosenjakovcev in Genterovcev pripravili večinoma rokodelske delavnice. Dan se je začel z lončarjenjem pod taktirko slovenskega mojstra Štefana Zelka, nadaljeval pa z izdelovanjem cvetic iz papirja in tudi biserčkov. Posebnost števanovskega dogodka je bil obisk na Ekocentru Narodnega parka Őrség, kjer so se učenci udeležili zabavnih in poučnih zaposlitev (v madžarskem jeziku). Tudi v tej porabski vasi se je skupen dopoldan zaključil s športnimi igrami na asfaltiranem igrišču šole. Skupine so

novali 60-letnico dvojezičnega šolstva, v Porabju se pouk v dveh jezikih izvaja dobro desetletje. Podobni skupni šolski dnevi so lahko povod za razmislek, saj smo od več porabskih učiteljev slišali, kako »pomurski učenci 4.-6. razreda odlično govorijo madžarsko«. Medsebojno druženje šolarjev z obeh strani meje pa je vsekakor dobrodošlo. »Ta dan je bil namenjen temu, naj se skupaj igrajo in spoznavajo. Nadaljevanje sledi spomladi, ko se bodo ponovno srečali in dobro počutili. Upam, da se bodo - kakor so mi povedale njihove učiteljice - na domove vračali z lepimi spomini,« je zaključila ena od gostiteljic, števanovska ravnateljica Agica Holec.

-dm-
foto: A. Takács

SKUPNI ŠOLSKI DAN NA GORNJEM SENIKU

V petek, 22. septembra 2017, je na obeh narodnostnih šolah v Porabju, v okviru projekta »Dvig kakovosti narodnostnega šolstva«, potekal tako imenovani »skupni šolski dan«, in sicer v znamenju druženja porabskih in prekmurskih dvojezičnih šol. Na DOŠ Jožefa Košiča so se nam pridružili učenci in učiteljici iz DOŠ Dobrovnik in DOŠ

rejši učenci pa so ob interaktivnem gradivu spoznavali naravne in kulturne značilnosti obeh držav – Madžarske in Slovenije). Gostujoči učenci iz Slovenije so si imeli možnost ogledati tudi kulturni spomenik – nekdanje župnišče ali vsem poznano Kūharjevo spominsko hišo na Gornjem Seniku. Ob koncu dneva in po kosilu

Izdelovanje rož iz krep papirja

Lendava (učenci iz četrtega, petega in šestega razreda), naše delo pa so prišle pogledat tudi ravnateljice tamkajšnjih šol.

Skupni šolski dan je bil na Gornjem Seniku načrtovan in organiziran tako, da so se izvajale štiri delavnice: ročna dela, športna delavnica, glasbena delavnica in jezikovna delavnica. Učenci so bili na začetku razdeljeni v štiri skupine in so po vseh delavnicah krožili, tako da je vsaka skupina obiskala vse štiri postaje, kjer so jih čakali učitelji s svojimi nalogami. Pri ročnih delih so učenci s pomočjo krep papirja izdelovali rože, pri športu so se razgibali v športnih igrah, pri glasbi so ogreli svoje glasilke s slovenskimi in madžarskimi pesmimi (malo so tudi zaplesali), pri jezikovni delavnici pa so učenci ustvarjali na temo »evropskega dneva jezikov« (mlajši učenci so spoznavali, kako različno se oglašajo živali v slovenskem in madžarskem jeziku, sta

so učenci skupno druženje nadaljevali na šolskem dvorišču, kjer so skozi igro in pogovor lahko drug o drugem izvedeli še marsikaj več. Seveda v večini v madžarskem jeziku, pa vendar se je zgodilo, da tudi vsi gostujoči učenci več ne obvladajo tako dobro madžarskega jezika (razumejo vse, a niso odgovarjali po madžarsko). Zagotovo se vsi skupaj, učenci in učitelji, že veselimo skupnega šolskega dneva v Prekmurju, ki je načrtovan v mesecu aprilu. Takrat bodo naši učenci gostovali na prekmurskih dvojezičnih šolah, kjer bodo učitelji v Sloveniji prav tako dobro znali pripraviti skupno druženje, tako kot smo ga uspeli izpeljati tudi učitelji na seniški šoli. Vsem skupaj iskrena hvala.

Besedilo: učitelj asistent slovenskega jezika
Nino Gumilar
Slike: arhiv DOŠ Jožefa Košiča

Gledališka predstava v Števanovcih

18. septembra dopoldne je v kulturnem domu v Števanovcih gledališka skupina iz Szegeda predstavila igro za najmlajše otroke in za učence nižjih razredov. Igra je pripovedovala o tem, kako moramo poskrbeti v gozdu za mir in čistočo. Ne sme-

mo odmetavati sadja in zelenjave, temveč ju moramo pojesti, saj je v njiju veliko vitaminov.

V igri sta nastopala mačka in zmaj, ki sta s pomočjo vile predstavila tudi to, kako lahko iz zdravnih rastlin naredimo kreme,

ki pomagajo pri blažitvi bolečin. Igra je bila zanimiva, otroci so sodelovali z igralci. Glasba in gibanje sta jih pritegnila, zato so pozorno spremljali, kaj se dogaja na odru.

Agica Holec
ravnateljica

ŽELEZNA ŽUPANIJA

Sezona za gobe

Dugo, vraučo, süjo leto smo meli, ka je fejst nej dobro bilau za gobe. Zdaj, ka smo dobili dosti deža, pa je vremen tō optimalno, telko gob je začnilo rasti. Železnožupanijske goščē so vse nabite. Nej čūda, vej pa med živali pa med rastlinami je največ gob na svejti. Čūdno je, dapa zvūn raslinstva majo v sebi malo živalski lastnosti tō. Tau pravijo profesori, ka na Zemli milijaun pa pau fele gob raste, med tejmi je tak 30 gezero velki gob, taših, stere zdaj geseni pobiramo ali ne pobiramo, zato ka so nej za djesti. Največ gob od sprtulejti do geseni raste, dapa samo te, če majo zavole toplote, deža, vlage pa spara v lufti, ka je te najbola optimalno če je tak 85 %-98 %.

Za djesti gobe lūstvo že od sploj stari časov naprej bere. Zvūn tauga, ka je v gobaj največ beljakovin pa rastlinski maščob, najde se v nji dosti vitaminov, kak D, A, B1, B2, C, E pa K, tak ka sploj so zdrave. Zavolo tauga, ka dosta beljakovin majo, gobe namesto mesa se tō leko nūcejo. Med gobami največ beljakovin grbanji majo, 5.39 %.

Med gobami je dosta taši, stere se ne smejo pogesti, zato ka čemer, toksine majo v sebi, zato pa sploj skrb moramo meti, če je pobiramo. Največkrat je tak, ka Varašanci vōdejo v gauštjo pa vsefele gob vkūppoberejo. Tau mislijo, ka če vidijo edno sliko v knjigaj, te že znajo, stera goba je za djesti pa stera nej. Dapa hvala baugi, tej je menje, večina lidi, ka po gauštji odi, dobro pozna tiste gobe, stere bere.

Zdaj, ka tak fejst rastejo gobe, najbole so tiste gauške pune z lidami, gde grbanji (jurčki) rastejo. Dapa največ gob itak na facebooki leko vidi, zato ka če stoj dosta gob najde, brz je poslika pa kejp gordeje, aj drugi tō vidijo, kelko je nabro. Samo tau pozabi, ka zavolo tauga de ešče več lūstva šlau v gauštjo, pa leko, ka zranje več sploj nika ne najde, zato ka vse poberejo.

Karči Holec

OD SLOVENIJE...

Cerar odpovedal obisk v Zagrebu

Predsednik vlade Miro Cerar je zaradi izjav hrvaškega kolega Andreja Plenkovića na splošni razpravi svetovnih voditeljev ob začetku 72. zasedanja Generalne skupščine ZN, da je odločitev arbitražnega sodišča o meji med Slovenijo in Hrvaško primer spodkopavanja mednarodnega prava, odpovedal obisk v Zagrebu. Ob tem je poudaril, da odločba sodišča velja. Pet neodvisnih mednarodnih avtoritet je namreč razsodilo, da je kljub napaki, do katere je prišlo, sodba zavezujoča za obe strani. Slovenija še naprej ostaja odprta za dialog, ampak šele ko in če bo Hrvaška sprejela arbitražno odločbo.

Referendum o zakonu o drugem tiru

Referendum o zakonu o drugem tiru njegovim pobudnikom ni uspel. Večina volivcev je namreč ob nizki, 20-odstotni volilni udeležbi, zakon podprla. Za je glasovalo 53,5 odstotka, proti pa 46,5 odstotka volivcev. Premier Miro Cerar je dejal, da je »prišel čas, da končno izgradimo ta drugi tir v dobro Luke Koper, v dobro Slovenskih železnic, slovenskega gospodarstva, zelene Slovenije in predvsem zato, da bo Slovenija konkurenčna država na transportnem zemljevidu sveta.« V referendumskem času so zastali tudi pogovori z Madžarsko, ki naj bi pri projektu sodelovala z 200 milijoni evrov. »Pogovori s sosednjo državo se bodo zdaj nadaljevali,« je dejal svetovalec projektne podjetja 2TDK Metod Dragonja in napovedal, da bo treba najti rešitev, ki bo sprejemljiva za obe strani. A tudi če takšne rešitve ne bo, ima vlada načrt B, je ponovil. Ta je, da se manjkajočih 200 milijonov evrov zagotovi iz državnega proračuna.

KDOR IMA CVETLICE RAD/STO MA RAUŽE RAD...

ENOLETNE IN TRAJNE OKRASNE TRAVE

Raste kot trava, pravimo. Ali znamo in si upamo na okensko polico, gredico, v posodo ali na grob posaditi travo? Večina trav je izjemno nezahtevnih, do največje veljave pa pridejo prav jeseni, ko njihova peresasta socvetja prevzamejo vodilno vlogo v okrasnem vrtu, posodi, koritu ali na grobovih. Okrasne trave na vrtovih običajno zasadimo kot dekorativno prvinno, vendar imajo poleg okrasne tudi praktično vrednost, saj z njimi lahko razmejujemo prede-

PERJENKA - primerna za korita, žive meje ali posode

le vrta, na brežinah uspešno preprečujejo erozijo tal, poleg tega pa trave ponujajo tudi zatočišče različnim živalim.

NIZKE TRAVE

Nižje trave so primerne kot pokrovne rastline na gredah, v cvetličnih koritih in kot dopolnilo v balkonskih koritih. Bilnica (medvecsenkesz) zraste do 30 cm in je primerna za sušno rastišče, pa tudi srebrnosiva vilovina (nyúl farkű) je primerna za korita. Ta je še nižja. V višino zraste le 10 cm. Nekatere trave pa so primerne za popločene površine, recimo stožka (perje) ali ovsika (zabfű).

SREDNJE VISOKE TRAVE

Srednje visoke trave, ki v višino zrastejo približno meter, lahko sadimo posamezno ali v skupine z drugimi rastlinami in travami, vendar naj bo med njimi dovolj razmika, da ne bodo zasenčile drugih rastlin. Med privlačnejše trave v tej skupini spada trstikasta pisanka (évelő tollborzfü), ki ima lepe liste z belimi progami v višini do 90 cm. Tudi perjenka velja za zanimivo košato travo, ki uspeva na sončnih in bogatih tleh, ter je

zelo primerna za kombinacijo s cvetočimi trajnicami. Listi perjenke zrastejo do 50 cm visoko, tem pa poleti sledijo še cvetna stebila. Jajčasti lisičji rep (tollkalász) s svojimi mehкими klasastimi cvetovi

spominja na zajčje repke in uspeva na soncu.

VISOKE TRAVE

Neolesenele trave, ki zrastejo v višino 2 m in več, potrebujejo precej prostora za rast in nekoliko bogatejša tla. Med najzanimivejše spada pampa-

SIVA BILNICA - primerna za grobove in gredice na manjših vrtovih

ška trava (pampafű), ki zraste v višino do 2 m in več, kar je odvisno od sorte in vrste tal. Proti koncu poletja razvije perničasta socvetja. Sadimo jo na sončna rastišča. Kitajski miskant (japánfü) zraste v višino do 2 m.

Ločimo okrasne trave, ki so vedno zelene, in tiste, ki jim nadzemni deli jeseni popol-

noma odmrejo. Trave na splošno so vsestranske in seznam njihove rabe v povezavi s

PAMPAŠKA TRAVA spada med velikanke. Je okrasna z mehкими peresastimi cvetovi. Spada med najlepše vrste trav, je pa občuljiva za vlago, zato jo pred zimo moramo zaščiliti, predvsem sredino

človekom je zelo dolg. Ker pa naše zime niso vedno najprijaznejše zelenim rastlinam, ključno vlogo odigra lega zasaditve oziroma nekaj zavetja. To so lahko grmovnice, drevje, najbolje pa je, da jih prekrije sneg, ker bodo do takrat zagotovo ostale lepe.

Tipične prezimno trdne trave so na primer: sinjezelena bilnica (deres csenkesz), pisanolistni nizki šaš (törpe sás), lisičjerepa perjenka (évelő tollborzfü), okrasno proso (vesszős köles), hakonska trava (szálkafű) in druge. Vedno zelene do delno vednozelene okrasne trave so: travnolistni kolmež (törpe kálmos), razni šaši (sásáfélek), različne bilnice (csenkeszfélék), velika bodalica (óriási árvalányhaj) in

perjenke (tollborzfüvek). Nekatere zelene trave proti koncu zime močno porjavijo, zato jih porežemo nekaj centimetrov nad tlemi. Trave se tudi lahko zasejejo po gredi ali celem vrtu in spremenijo prvotno zastavljeno podobo. Ena takih je okrasno proso, ki ga lahko vidimo v cvetličarnah pri darilnih šopkih. To pa ni vedno slabo, odvisno od tipa vrtnih tal, saj nekateri celo z odprtimi rokami spremljajo in sprejemajo tako spontano poseganje narave v človekovo delo.

Zanimiva sta dva tipa razrasti. Prvi, ki je navadno bolj zaželen, je šopasta rast. Novi stranski poganjki se tesno prilegajo obstoječemu šopu poganjkov, zato se tvori gost šop listov in stebel. Drugi način razrasti je z daljšimi podzemnimi stebli ali stoloni. Taka okrasna trava požene iz koreninskega sistema različno dolge poganjke - od matične rastline zraste nova rastlina.

Če je teh poganjkov zelo veliko, so hitre rasti, lahko govorimo o zelo invazivni vrsti, ki prehitro zavzema prostor in lahko v dveh sezonah povsem preraste neko gredico ali del vrta. Taka rastlina je bambus, ki pa ga je najbolje imeti in ukrotiti v loncih.

NAMIG

Perjenka je trava, ki jo najdemo v posodah ali gredicah, pa tudi klaski se lahko uporabljajo v floristiki, zato nikakor ne sme manjkati na vašem sončnem delu vrta.

Olga Varga

Letovanje na obali Jadranskega morja, 4. del

OGLED MESTNIH ZNAMENITOSTI V IZOLI IN KOPRU

Če sem že bil v Slovenski Istri, sem si želel ogledati še Izolo in Koper. Saj sta tudi ti mesti na obali Jadranskega morja. Seveda me nista razočarali, ker sem videl veliko lepega.

Na glavnem trgu v Kopru je zmeraj veliko turistov

Izola je tipično turistično mesto na obali. Leži med Koperom in Piranom. V starem delu mesta najdemo več restvracij, kjer ponujajo razno hrano iz rib. V turistični trgovinici lahko kupimo razne spominke. V okolici Izole lahko pokusimo na turističnih kmetijah lokalne dobrote, oljčno olje in domače vino.

Izola je ohranila značilno srednjeveško zasnovo sredozemskega mesta s cerkvijo na vzpetini, z notranjim pri-

Del jugoslovanske zgodovine v Izoli

staniščem, zavarovanim pred valovi, z mrežo ozkih ulic in visokimi hišami. Številni arhitekturni spomeniki, ki so nastali v zgodnjem beneškem, nekateri v oglejskem obdobju vladavine, so ohranili temeljne značilnosti in skozi stoletja spreminjali samosvoj videz. Mnogi so oblekli pročelja palač in hiš v slog beneške gotike in baroka in v takšni preobleki se nam pogosto kažejo še danes.

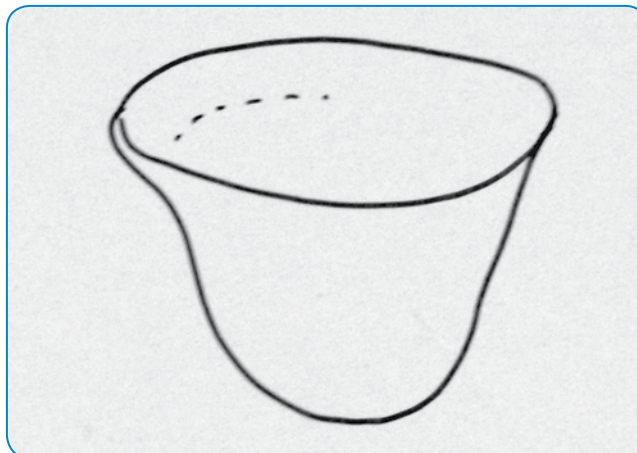
Mala jugoslovanska zgodovina v Izoli

V Izoli sem se srečal tudi z jugoslovansko zgodovino. Namreč v ulici Koprška si lahko ogledamo spominsko sobo Tita. To je zelo zanimiva razstava, ki predstavlja življenjsko pot Tita. Tako sem lahko podoživljal del dvajsetega

V künji inda in gnes (39)

Koteu – kotel – katlan

Koteu so meli že v črnoj künji, pa ništerni eške gnes tö vöcvrli v veukom kotli. Gnes menjše kotle nücajajo, gda

majo, če je v künji veuki špajet v gračenki, na dvoriški žlata nutzozidani. V kotli so vodau ali padaške vküppridejo pa segrejavali, krumpline küjali »bograč« küjajo. Gda so pa mesarili/zabadali, so na dvoriški žir

Marija Kozar

stoletja zgodovine Jugoslavije. Hkrati sem dobil nekaj daril, ki sem jih bil zelo vesel.

Biser koprške arhitekture

Koper je največje slovensko obalno mesto, pomembno пристanišče in tretje največje univerzitetno mesto v Sloveniji. Staro mestno središče je v celoti spomeniško zavarovano. Vanj vstopimo skozi Mestna vrata (Muda) na Prešernov trg, kjer je baročni vodnjak s podobo mostu Rialto v Benetkah. Pretorska palača, ki je danes mestna hiša, je prava kamnita knjiga, okrašena s spominskimi ploščami, grbi in kipom Pravice na vrhu. Ta zgradba je biser koprške arhitekture. V Kopru je Pokrajinski muzej (Muzejski trg), ki hrani bogato arheološko umetnostno-zgodovinsko zbirko z lapidarijem.

Na Titovem trgu sta še Stolna cerkev in Mestna loža, ki je danes kavarna. Tudi jaz sem se ustavil na kavi in seveda spil tudi slovensko točeno pivo.

V Kopru si spleča ogledati Rotundo, cerkev sv. Jakoba, cerkev sv. Marte, Servitski samostan, Škofijsko palačo in Beneško-gotsko hišo.

Koprške soline

Koprčani naj bi se s pridobivanjem soli preživljali že v 12. stoletju. Za shranjevanje soli so zgradili posebna skladišča. Do danes se je ohranilo skladišče soli svetega Marka in Taverna, kot so ga kasneje imenovali. Urejeno je bilo s prostori, kjer so se srečevali ribiči in ladjarji. Danes je prostor odprt in namenjen različnim kulturnim prireditvam in razstavam.

S tem se je končalo moje letovanje na obali Jadranskega morja. V posebno veselje mi je bil vsak pogovor, ko sem lahko vadil slovenski jezik. Čudovite dneve sem priživel v Sloveniji in sem se obogatil z novimi izkušnjami.

Tekst in foto: Attila Fácászán

... DO MADŽARSKE

V družinskih hišah naj ne bi bila obvezna kontrola dimnikov

Prejšnji teden je dvignila precej prahu izjava notranjega ministra, po kateri se pripravlja novela zakona, ki bi dovoljevala, da se lastniki družinskih hiš sami odločajo, ali pokličejo dimnikarja, naj kontrolira in očisti dimnike. V obrazložitvi novele zakona piše, da bi s tem narasla odgovornost lastnikov hiš, hkrati bi lahko varčevali tudi s stroški.

Državni sindikat dimnikarjev je ogorčen, češ da notranji minister s to novelo priznava, da država ne more zagotavljati varnosti več sto tisočim družinam. Pozvali so ga, naj umakne novelo zakona, če ne, naj odstopi.

Predlog socialistov za sodelovanje leveice na volitvah

Mandatar socialistov László Botka je prejšnji ponedeljek seznanil javnost s predlogom svoje stranke o sodelovanju levo-liberalne strani na parlamentarnih volitvah leta 2018. Po njegovem mnenju bi morale stranke postaviti skupno listo, na kateri bi socialisti prepustili polovico poslanskih mest ostalim šestim strankam (DK, LMP, Együtt, Momentum, MLP in Párbeszéd), v zameno bi omenjene stranke prišle v parlament. Sedanje raziskave namreč kažejo, da bi le Demokratična koalicija Ferenc Gyurcsányá in zelena stranka LMP dosegli potrebni parlamentarni prag, ostale stranke bi ostale zunaj parlamenta. Po predlogu mandatarja socialistov bi 51 odstotkov poslanskih mest na listi pripadalo socialistom, 17 odstotkov Demokratični koaliciji, 13 odstotkov zeleni stranki LMP, 8 odstotkov stranki Momentum, 6 odstotkov stranki Együtt, 3 odstotki liberalcem in dva odstotka stranki Együtt. Večina strank je predlog zavrnila, ampak se je pripravljena o njem pogovarjati le pod posebnimi pogoji, čeprav javnomnenjske raziskave kažejo, da 66 odstotkov volivcev pričakuje sodelovanje strank na levici. Po podatkih najbolj podpirajo predlog Budimpeščančani (70 %), intelektualci (71 %) in volivci nad 60 let (71 %).

Dobro, ka smo v Traušče prišli

Dva kedna nazaj sem že odo pri njih v Varaši, samo te je gazda Pišta Kovač, po izi Sabatin, nej bijo doma, samo z ženov sem se leko pogučavo. Zdaj prejšnji keden sem nazaj ušo pa sva z gazdanom Pištanom tadale pripovedjala, kak je kaj bilau doma pa zdaj v Varaši, pa še od tauga, kak dober traktor je Steyer 190.

- *Pišta, če dobro vej, te više vas tam na Verici so se Sabatini zvali, tau so vam žlata bili ali samo sausedge?*

»Nam so oni nikak nej mogli žlata biti, zato ka moj oča se je nej tam naraudo, on je Döjnin, nej Sabatin, njega so tak ta vzeli, zato ka oni so nej meli mlajše. Mauž je mlado mrau pa žena sama ostala, pa te je oča napravo edno tašo pogodbo, ka on de njau tadržo, gda de starejša, pa te tak je ram pa cejli grünt na njega spisala. Oča je samo štirinajset lejt star bijo, gda so njegvi stariške, moja baba pa dejdek, mrlji. Te je on v Andovce k Karbini, steri so krčmau meli, ušo služiti. Tri, štiri lejta je tam služo pa tam je telko pejnez prislüžo, ka gda je nazaj domau k Döjnini prišo, je dva konja tjöjpo, s tejni konji je v foringo odo pa te tak si je pejnaze služo. Samo tam je dugo nej mogo ostati, zato ka je sneja prišla k rama. Te tak je k Sabatini odišo pa s teticov napravo tisto pogodbo pa prejkvzejo gazdijo, zato ka mlajšov nej bilau.«

- *Mati tvoja je odkec bejla?*

»Mati je od Goslarni bila, steri so vöodpeldjani bili na Hortobágy, materin oča, moj dejdek pa iz Markovec s Črkinoga brga, s Črkinie iže. Materin brat, steri je partizan bejo, gda je s sombotelske vauze odskočo, pa prej k meje, te je on v tau rami žejvo, on se je tak zvau ka Goslarin Kari. Moja baba je oči tau prajla, ka če

se oženi, te samo Goslarno leko vzeme, drügo nej, pa go je mogo vzeti, če sto ali nej. Zato ka tejtstoga reda je tak bilau. Moja mati je delavna bejla pa tau se je babi povidlo. Moja mati pa oča sta nej bila vöodpeldjena, srečo sta mela zato, ka prvin sta se oženila pa nejsta bila doma, gda so drüge odpelali.«

- *Ka so oča delali, gazdivali so doma na grünti?*

»Oča je cejlo življenje konja emo, po foringi odo, lejs vozo, orat je odo, nej samo doma v vesi, liki v sausednje vesi tö. Gda sem dja leta 1973 vojsko dolazaslüžo, te sva z očov v gauštjo odla podirat, zato ka te smo mi že meli motoržago, gda smo podrli, potistim smo pa vövozili. Te je fejst lejs ušo, dosta ramov se je zidalo pa zavolo tauga je dosta tjüpcov bilau. Tistoga reda müva z očom dosta pejnez sva zaslüžila. Tak fejst je tau delo šlau, ka sva eden traktor, edno malo Dutro tjöjpila. Oča je s konji vtjüpvlačo, dja sem pa k pauti s traktorom vövozo. Dosta trbelo delati, dapa vreedno je bilau, splačalo se je, zavolo tauga smo te töj začnili rame zidati.«

- *Zaka töj v Traušči ste zidali, zaka nej doma na Verici?*

»Zato, ka dja sem v kosavnoj fabriki delo že od leta 1969 pa od tistec nota ojditi se je mena nej vidlo.«

Pišta Kovač pravi, ka ma nej žau, ka so iz Ritkarovec v Traušče prišli

- *Po šauli si včasim delat üšo?*

»Dja sem najprvin delat üšo

Zdavanjski kejp

pa samo potistim sem šaulo vöspravo v fabriki. Tak sem te avtoličar (autófényező) grato, pa v kosavnoj fabriki sem mašine, brane pa vse, ka se je tam delalo, farbo. Tistoga reda je fejst šla kosavna fabrika pa še plače so tak kak bile. Mi smo na den

samo sedem vör delali, zato ka farbanja je nevarno bilau pa zavolo tauga so nam edno vöro tapistili pa plus 16 % plače smo dobili kak do datek zaradi nevarnoga dela (veszélyességi pótlék). Dosta sem delo tistoga reda, nej dojšlo v službi, te še doma pa v gauštjo sem tö odo podirat pa vövozit.«

- *Meli ste doma maro?*

»Dva konja smo meli, krave pa pujcke, tak ka dosta trbelo delati, vnoči sem delo v fabriki, domau sem prišo, pa podnek sem že „auf“ emo, zato ka oča pravo, ka demo s senauv delat ali v gauštjo, dapa kak sem pravo, tistoga reda se je še splačalo. Té ram tö v Traušči smo tö iz tisti pe nez zozidali. Gda sva se z ženov osemdesetoga leta oženi la, te je že ram stau, samo je nej bijo v red vzeti. Zato ka smo peneze iz banke nej goravzeli, čakali smo, kak so penezge vküppišli, te tak smo ga tadale vred djamali. Tak ka gda sva se oženila, te smo ram znautra cejlak na kreda vönaprajli.«

- *Gda sta se oženila sprvoga ste kaj živela na Verici tö?*

»Do osemdestretjoga leta smo v Ritkarovci bili pri Djartjini, kak je žena doma bila. Dja sem še od tistec odo delat v kosavno fabriko, dočas smo se v te ram nej mogli nutra spatjivati. Kak je žena že pripovedjala, ona se je sploj težko vcujvzela, gda smo sé prišli, dugo je vlekla, dapa mogla je nutpriditi, zato ka so mlajši v varaški vtec odli pa mujs bilau priditi.«

- *Stariške so pa doma ostali?*

»Nejsa sami ostali, zato ka doma je moja sestra ostala z bratom od žene. Tak ka brat njeni je k Sabatini prišo, dapa sledkar sta ona tö sé nutprišla, kak smo mi doma, oni so naši sausedje. Sledkar, gda smo že vsi tö bili, te smo domau odli po-

magat starišom, dja bola k Djartjini, sestra pa Djoži so pa k nam odli.«

- *Teba je nej bilau špajсно v Varaš priditi?*

»Ne povejm, ka je nej bilau špajсно, dapa tö je furt delo bilau. Najprvin sem ograjo delo, te glejve, njive smo delali, tak ka delo je bilau zavolé, pa nej bilau časa o tejm zmišlavati.«

- *Zdaj še tö mate svinjé?*

»Enga pujcka še itak mam, ka trbej za njega, tisto zvekšoga pripauvamo, malo tikvi, malo krumče. Mam traktor, tak ka njivo sam zrodjém, foringaša tö nej trbej plačati pa etak se te zato splača svinjau držati. Pa če nej, te tö nej baja, bar etak gda zabadamo, malo vtjüper pridemo, malo djejm pa pidjemo.«

- *Kakšni traktor mate?*

»Enga staroga Stayera 190, dapa sploj dober je, ka nam trbej, tau vse tanapravi, njive, drva domau zvozim seba pa sinaum, tak ka nam je dosta vreedjen. Zdaj proto Gorenjoga Senika odim v gauštjo, zato ka nega telko brgav pa paut je tö baukša. Steyer traktor je flajsan, na vöro 35-40 leti, tak ka brž sem tam, bola krauzim, kak bi se po velki brgej pa po lagvi potaj vozo.«

- *Doma na Verici ste rojstni ram odali?*

»Eden z Rábafüzesa ga je najprvin dolatjöpjo, tri lejta je tam žejvo, nika so ga nej vred djemali pa te so ga zdaj nišoma Peštara odali. Mi smo ga njema za pet miliaunov odali, on ga pa za duplansko, za edenajset miliaunov audo. Tau so malo čemerdje, dapa dja bi nazaj ta že nej üšo, zato ka tö v Varaši je zato vse bola skrjej, kak baute tak pader. Tü je dosta lakejši žitek, kak bi doma na Verici biu, tak ka dobro, ka smo odišli.

Karči Holec

Prejk Müre sem prihajo... -5.

Vöra ino včenjé – katekizem ino abecednik

V cajti, gda je vogrski krau grato *Karel III. (1711-1740)*, se je lagvo pisalo reformaciji, absolutistični velikaš je veuko mauč dau katoličanski cerkvi. Un je biu slejdnji Habsburg, šteri je nej emo siná. Zatok je leta 1713 tak napravo, ka je cesarstvo po njegvoj smrti leko prejkvzela čí *Marija Terezija* (pragmatična sankcija). Med svojim kralüvanjom je pomago ma-

evangeličani duže gordržali. Dopüstili so jim samo šteti knige o njinoj vöri, depa takši - zvün pesmaric, napisani na rauko - so nej meli v svojom geziki.

Eden od vönavčeni vogrski Slovencev *Ferenc Temlin* je zavolo vörskega včenjá mladine, daleč na nemškom tihinskom, leta 1715 anonimno vödau male knige: »*Mali Katechismus, touje to krátki*

je pri katoličanaj tak ostalo do Marijinoga lista (od leta 1913), pri evangeličanaj pa eške do konca drüge svetovne bojne. Mali katekizem je biu napisani v ravénsko-goričkoj rejči, na šteroj se poznajo madžarski, nemški pa kajkavski rovački gezik tö. Če rejsan je kniga vörske nature, je prava šaulska kniga, s štere so se mlajši leko včili šteti.

Protestanti so od začetkov skrb meli na šaulanje nauvi dühovnikov ino škonikov. Cerkvene kotrige so zberale peneze, ka bi svoje čedne dijake poslali na nemške univerze. V Halle se je včilo več prekmurski pastorov pa piscov, ali pa so tam vödavali svoje knige (na priliko *Mihael Sever ino Števan Küzmič*).

Prve šaule v našem gnešnjom Porabji so začnili opérati že v 16. ino 17. stoletji. Iz 16. stoletja nega konkretni spominov od nji, vejmo samo tau, ka leko preštemo v pismi grofice *Magdalene Salm* (1597). Tá je iz Dobre (Neuhaus) prosila superintendenta v Graci, aj prejkpogledne cerkve ino šaule na njeni grüntaj. Leta 1601 so evangeličanski pastori včili mlajše v Monoštri ino na Gorenjom Seniki. Iz vizitacijskoga dokumenta iz leta 1627 leko vidimo, ka je sinčarska šaula v krajini kauli Monoštra najstarejša. Gda je leta 1690 cerkev na Gorenjom Seniki prejkvzeu katoličanski dühovnik, so cujzapri evangeličansko šaulo tö. Drüga najstarejša šaula v gnešnjom Porabji je števanovska. Kauli 1780 je bila v vesnici zozidana cerkev ino malo kisnej so oprli rimokatoličansko šaulo. Na Dolenjom Seniki so šaulo stvaurili leta 1817, na konci 19. stoletja pa so ljudsko šaulo dobili Sakalauvci pa Slovenska ves. Kak slejdnja je šaulo dobila Verica leta 1939.

Eške prva, kak liki bi v krajini med Mürov ino Rabov vse cerkve vkrajvzeli evangeličanom, so se ništerni steli

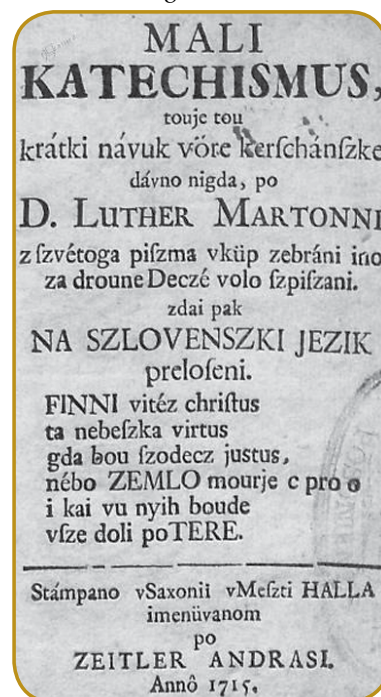
prejkspakivati v vesnice kauli artikularnoga mesta Šurd. Štirje slovenski verti so prosili grofico *Marijo Draškovič*, aj jim dopüsti kúpiti grünt v vesnicaj kauli Šurda. Že 1718 se je tá spakivalo 14 slovenski držin, kisnej pa eške dosta več. Tau je bila državna politika tö, aj prazne grünte po bojni s Törki napunijo s kolonisti. Med šurdsкими slovenskimi evangeličanskimi predgari smo v 18. stoletji najšli *Adama Berkena*, Števana Küzmiča ino *Mihala Bakoša*.

Slovenski evangeličani v šurd-

ko so se eške držale. Krau pa je emo sigurno protireformacijsko politiko, zatok je leta 1731 vödau takzvano »*Carolina resolutio*«: zemliški gospaudge so leko prejkmeli protestantske vesnice, depa pavri so leko v katoličansko vöro prejkstaupili samo s kralovim dopüščenjom. Bogoslüžje so leko držali eške dale samo v artikularni mejstaj, indrik so leko samo šteli vörske knige v držinaj. Vsi dühovniki so prišli pod katoličansko prejdnje, vsikši je mogo poštvatati katoličansko svetke.

Če rejsan so se ništerne goričke vesnice eške držale, je kraleska sodačija prejkvzela tau krajino ranč tak. Pastore so zgrabili pa je odpelali v vauzo. Nindrik je dojspisano, ka so evangeličanski vörnike med Mürov ino Rabov svoje slejdnje cerkve branili s pükšami. Kralovi sodacke so je tázagnali, za njimi pa je eden barat (menih) že včasik slüžo katoličansko mešo v cerkvi.

Vörnike so od tistoga mau bogoslüžja držali na skrüma brezi dühovnika, mlajše so včili ranč tak na skrüma brezi škonika. Slovenska evangeličanska občina ino šau-

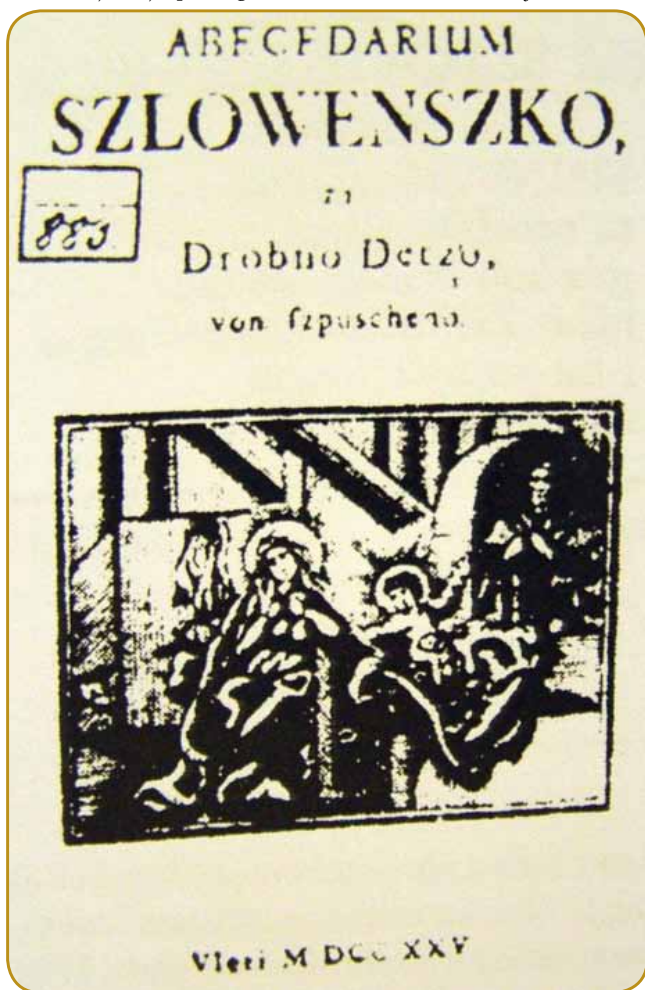
Imé Ferencá Temlina tak dobimo, če vküpštému velke litere v verši

skoj diaspori so spoj skrb meli na svojo vöro. Deset lejt po Temlinovom katekizmi je vöprišla kniga »*Abecedarium Szlowenszko, za Drobnó Deczó, vön szpüscheno*«. Tau je drüga poznana kniga v našoj rejči, má pa v sebi zvün abecede eške deset boži zapauvedi, en par molitev ino tri slovenske žoltare. Ta kniga je prvi abecednik v vsej slovenski krajinaj po protestantskom abecedniki iz leta 1585.

V tistom leti 1725 najdemo evangeličanske cerkve med Mürov ino Rabov eške samo v Svetoj Trojici, Svetom Benedikti, Hodoši, Martjanci ino Seli. Tau kaže na tau, kak krep-

la sta se gordržali samo med šomodjskimi Madžarami v šurdskej artikularnoj krajini. Toma moralnomi trpljenji je konec napravo eške samo krau *Jožef II.* s svojim tolerančnim rendelüvanjom v leti 1781. Eške prva pa je štirideset lejt habsburško monarhijo pelala ženska: v cajti Marije Terezije je cejli Nauvi zakon dojobrno v našo domanjo slovensko rejč šurdanski evangeličanski predgar Števan Küzmič, cesarica pa je združila vse vogrske Slovence v ednoj sámoj, katoličanskoj sombolskoj püšpekiji.

-dm-

Prvi učbenik štenjá za slovenske mlajše med Mürov ino Rabov

nufakturam, bautam ino vertivanji na njivaj, zavolo toga je želo vönavčiti prausne lidi tö. Evangeličani ino kalvinci na Vogrskom so bili potisnjeni v »artikularna mejsta«, indrik so nej smeli meti šaule ino cerkve. Konjeniki so gezdili po vesnicaj pa vözaganjali predgare, samo v Železnoj županiji so jim vkrajvzeli 96 boži iž.

Med Mürov ino Rabov je djenu tak bilau. V vesnicaj, štere so bile daleč od varašov ali skrite po bregaj, so se leko

návuk vöre kerschánzské dávno nigda, po D. Luther Martonni ...« Tau je prva nadruknivana kniga, šteta je gorostala v našoj prekmursko-porabskoj rejči. Temlin je biu evangeličanski dühovnik, doma z vesi Krajna, nutspisan na univerzo v Halle, kisnej pa Wittenberg.

Luthrov »*Mali katekizem*« je »na čisti slovenski jezik preložo« po vogrskoj minti, šteta je v Halle vöprišla kak »*Györi Katechismus*«. Temlin je nüco vogrske litere - tau

VREDNOTE V MLADINSKI KNJIŽEVNOSTI

Prvo srečanje slovenskih mladinskih pisateljev Oko besede v Murski Soboti je leta 1996

Peter Svetina za pesniško zbirko Moltivice s stopnic, ki je izšla pri založbi Mladinska knjiga.

Na podelitev večernice so v soboško gledališko dvorano povabili učence in dijake iz slovenskih šol, ki so si ogledali predstavo *Sen kresne noči* v izvedbi Lutkovnega gledališča Maribor. Za osnovnošolce, morda tudi za srednješolce, je bila predstava nekoliko prezahtevna, čeprav odlično izvedena (ni samo avtorjevo mnenje). Fotografije nimamo, ker (uradno) ni bilo dovoljeno fotografirati, česar se profesionalci niso držali

začela Založba Franc - Franc, zdaj z organizacijo nadaljuje Društvo za humanistična vprašanja Argo, s sodelovanjem revije *Otrok in knjiga*. Projektu se je leto pozneje, z nagrado večernica, pridružila mariborska Časopisno-založniška hiša Večer. Kar moramo poudariti takoj na začetku, je nepretrgano dober, celo lahko rečemo odlični obisk slovenskih mladinskih pisateljic in pisateljev, kar za obrobni kulturni prostor ni tako nepomembno. Mednarodna literarna Vilenica, ki je v domeni Društva slovenskih pisateljev in mednarodnega PEN, ptujski mednarodni pesniški festival Dnevi vina in poezije ter srečanje Oko besede so trije s slovensko in mednarodno besedno ustvarjalnostjo povezani dogodki v Sloveniji. Na srečanje Oko besede so vabljeni tudi mladinski avtorji iz zamejstva, vendar se udeležujejo le Slovenci iz Trsta, letos Miroslav Košuta in Marko Kravos. Škoda, da ni odličnih pesnikov in pisateljev z avstrijske Koroške.

Srečanje Oko besede se je začelo s podelitvijo večernice, nagrade Večera za najboljšo slovensko otroško in mladinsko izvirno leposlovno delo, ki je izšlo lani. Tokrat je tretjič večernico prejel

vidni dedek, premražena muca, teta, ki ne more imeti otrok, ter razmišljujoči, a tudi prestrašen otrok. Peter Svetina, sicer pesnik, pisatelj, slovenist na Univerzi v Celovcu tudi pravi, da je treba imeti rad tisto, kar počneš. Prvo večernico je za Majnice - fulaste pesmi dobil Tone Pavček, pozneje avtorji z različnih koncev Slovenije, tudi iz Prekmurja Feri Lainšček za Mislice. Letošnji nagrajenec Peter Svetina je prvo večernico dobil za Ropotarno, drugo za Kako zorijo ježevci in zdaj za Moltivice s stopnic.

V tridnevem programu je bila tudi Avtorsko-založniška tržnica, ki jo je vodil Slavko Pregl (večernico je dobil leta 2004 za Srebro iz modre špilje). Pogovor se je sukal okoli zblíževanja interesov avtorjev in založnikov slovenske mladinske književnosti. Pisateljice in pisatelji so obiskali tudi osnovne in srednje šole, se predstavili s svojim delom in se pogovarjali z mladimi

Dijakinje in dijaki iz Slovenije, ki obiskujejo Gimnazijo Borg v avstrijski Radgoni, z direktorjem Eduardom Flaschingom, pisateljem Lenartom Zajcem in profesorico Normo Bale

nost v sozvočju z ilustracijami nudi skoraj hipen, a nepozaben in pretresljiv bralni užitek. Pesmi izhajajo iz na videz naivne in preproste, a v globini modre otroške perspektive: celo Bog in angel, osrednji osebi, ki ju nagovarja in za kaj prosi otrok kot pesemski jaz, sta otroški, prikazani povsem človeško, saj je z njima mogoče skorajda kramljati in skupaj sobivati v veliki družini, v kateri so slabo-

vidni dedek, premražena muca, teta, ki ne more imeti otrok, ter razmišljujoči, a tudi prestrašen otrok. Peter Svetina, sicer pesnik, pisatelj, slovenist na Univerzi v Celovcu tudi pravi, da je treba imeti rad tisto, kar počneš.

Prvo večernico je za Majnice - fulaste pesmi dobil Tone Pavček, pozneje avtorji z različnih koncev Slovenije, tudi iz Prekmurja Feri Lainšček za Mislice. Letošnji nagrajenec Peter Svetina je prvo večernico dobil za Ropotarno, drugo za Kako zorijo ježevci in zdaj za Moltivice s stopnic.

V tridnevem programu je bila tudi Avtorsko-založniška tržnica, ki jo je vodil Slavko Pregl (večernico je dobil leta 2004 za Srebro iz modre špilje). Pogovor se je sukal okoli zblíževanja interesov avtorjev in založnikov slovenske mladinske književnosti. Pisateljice in pisatelji so obiskali tudi osnovne in srednje šole, se predstavili s svojim delom in se pogovarjali z mladimi

bralci. Tokrat je bila v programu obiskov prvič tudi Gimnazija Borg v Bad Radkersburgu/Radgoni, ki jo iz Slovenije obiskuje blizu 60 mladih. Že več let na gimnaziji poučuje Norma Bale, ki vseskozi vodi podelitev nagrade večernica. Gosta iz Slovenije, pisatelja Lenarta Zajca, je s prijaznim nagovorom sprejel direktor gimnazije Eduard Flasching in mu podaril zbornik ob petdesetletnici gimnazije

Borg. Ob obletnici so gimnazijo obiskali tudi predsednik slovenskega državnega zbora Milan Brglez, tedanji slovenski veleposlanik na Dunaju Andrej Rahten in predsednica Kulturnega društva štajerskih Slovencev Suzanne Weitlaner.

V Pokrajinski in študijski knjižnici so bile za udeležence Očesa besede na ogled štiri

ker od tega pričakujejo korist, v internatu pa jih ne zanima nič. Številni so, po nemških raziskavah, nekakšna bla bla generacija, ki zdaj »čivka«, kar je enako nekdanjemu vaškemu »čveku«. Vse to in še marsikaj v tem kontekstu pa ni zgolj po krivdi mladih, marveč njihovih staršev, ki dovolijo in omogočijo, da se imajo hčere in sinovi

Trikratni dobitnik večernice Peter Svetina med svojimi bralci

razstave, in sicer je Vesna Radovanovič pripravila tematsko razstavo »Večernična literarna bera 2016«, gostujoča razstava »Smiljan Rozman - pisatelj, ki bobna in slika« ter razstavi »Posledeh prekmurske reformacije« in »Pismenost v Prekmurju do 20. stoletja«, ki jo je pripravila Kladija Sedar.

Nadvse zanimiv, tu in tam celo izzivalen je bil simpozij »Vrednote v slovenski mladinski književnosti.« Simpozij je moderirala Darka Tancer Kajnih, uvodne razprave pa so pripravili Dragica Haramija, Vinko Möderndorfer (pisno), Ivan Štuhec, Marija Švajncer in Janja Vidmar.

Pomenljiva je bila razprava Ivana Štuhca, sicer v Sloveniji zelo znanega moralnega teologa. Najprej se je sicer rahlo opravičil, da slovenske mladinske književnosti ne pozna dovolj dobro, zato je govoril o drugih razsežnostih, povezanih z vrednotami. Tako je najprej izpostavil motivacijo in dejal, da imajo mladi motivacijo le tedaj, ko pričakujejo korist. Zato so redko pripravljene pomagati drugim. V gimnaziji se učijo,

za kraljične in kralje, ki so pričani, da zanje morajo skrbeti najprej starši potem pa država. Za zaključek Očesa besede je bilo literarno popotovanje po Murskem polju, posvečeno spominu na Kajetana Koviča, ki je v teh krajih preživljal otroška in mladostna leta. Franci Just je za spremljevalno brošuro napisal Literarno zgodbo občine Radenci, katere osrednji lik je prav Kajetan Kovič. Avtor predstavlja tudi pisateljici Beo Baboš Logar in Normo Bale, ter še nekatere druge, osrednjo pozornost pa namenja bogatemu ustvarjalnemu opusu Kajetana Koviča, pesnika, pisatelja in prevajalca. S tem prostorom je povezana tudi vsebina obsežnega Kovičevega romana Pot v Trento, prevedenega v madžarski jezik pod naslovom Utazás a Trentoba. (Na prvi strani na sliki: Referenti na simpoziju o vrednotah v slovenski mladinski književnosti: Marija Švajncer, moderatorica Darka Tancer Kajnih, Ivan Štuhec, Janja Vidmar in Dragica Haramija.)

Tekst in fotografije: Ernest Ružič

**SPORED SLOVENSkih
TELEVIZIJSKIH PROGRAMOV**

**OD 6. OKTOBRA
DO 12. OKTOBRA**

PETEK, 06.10.2017, I. spored TVS

6.05 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.15 Vem!, kviz, 11.55 Ugriznimo znanost, oddaja o znanosti, 12.30 Čudovita Japonska: prefektura Ivate: Tokijska nostalgija, japonska nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Volitve 2017, 15.20 Mostovi - Hidak, oddaja TV Lendava, 16.05 Duhovni utrip, 16.25 Profil, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Slovenski magazin, 17.55 Novice, 18.00 Infodrom, tednik za otroke in mlade, 18.10 Pujsa Pepa: Prvak oči Pujs, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Slovenski pozdrav, narodnozabavna oddaja, 21.25 Na lepše, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.10 Kinoteka, 23.25 Žepar, francoski film, 0.45 Profil, 1.20 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.45 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.40 Info-kanal

PETEK, 06.10.2017, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 8.30 Slovenski vodni krog: Cerkevica, dokumentarna nanizanka, 8.55 Bleščica, oddaja o modi, 9.35 Na obisku, 10.15 Hišica v preriji (IV.): Dediščina, ameriška nadaljevanka, 11.00 Halo TV, 11.50 Dobro jutro, 14.30 Dober dan, 15.40 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 16.15 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 17.00 Hišica v preriji (IV.): Tujec, ameriška nadaljevanka, 18.00 Halo TV, 18.55 Otroški program: Op! 20.00 Nogometna oddaja: kvalifikacije za SP 2018, 20.35 Nogomet - kvalifikacije za SP 2018: Avstrija : Srbija, 22.40 Polnočni klub: Devetdeseta, 0.00 Kdo bi vedel, zabavni kviz, 1.30 Glasbeni spoti, 2.40 Nogomet - kvalifikacije za SP 2018: Avstrija : Srbija, 4.25 Zabavni kanal, 5.25 Glasbeni spoti

SOBOTA, 07.10.2017, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 7.00 Otroški program: Op! 10.45 Bertrand Piccard - okoli sveta na sončni pogon, francoska dokumentarna oddaja, 11.40 Tednik, 12.40 Na Glas! 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 13.50 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 14.20 Ambienti, 15.10 Odstrta mesta: Firenze, britanska dokumentarna serija, 16.05 Od blizu, pogovorna oddaja z Vesno Milek: Oliver Dragojevič, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Zapeljevanje pogleda: Dubravka Duba Sambolec in Tobias Putrih, 17.50 Taksi, kviz z Jožetom, 18.00 Sladko življenje z Rachel Allen: Popoldanski čaj, 18.30 Ozare, 18.40 Kalimero: Na smrt prestrašeni, risanka, 19.00 Dnevnik, Utrip, Šport, Vreme, 20.00 Kdo bi vedel, zabavni kviz, 21.20 Bučke, satirično informativna oddaja, 21.45 Pogrešani dekleti, britanska nadaljevanka, 22.50 Poročila, Šport, Vreme, 23.25 Ime mi je Nasilje, grško-francoski film, 1.10 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.35 Dnevnik, Utrip, Šport, Vreme, 2.30 Info-kanal

SOBOTA, 07.10.2017, II. spored TVS

6.30 10 domačih, 7.00 Najboljše jutro, 8.30 Dober dan, 9.35 Hišica v preriji (IV.): Tujec, ameriška nadaljevanka, 10.25 Na lepše, 11.10 Sladkanje z Rachel Allen: Sladice za prijatelje, 11.50 Čudovita Japonska, japonska nanizanka, 13.45 Pozabljeni Slovenci: Pavla Jesih, dokumentarni film, 14.45 Vsi moji obrazi, koncert z Darjo Švajger, 16.25 Čarokuhinja pri atu: Zasavje, 16.50 Hišica v preriji (IV.): Najdragocenejši dar, ameriška nadaljevanka, 17.45 Avtomobilnost, 18.20 Večer v Palladiumu (II.), 19.05 Infodrom, tednik za otroke in mlade, 19.20 V svojem ritmu: Reggae, glasbeno-dokumentarna serija za mlade, 19.55 Nogomet - kvalifikacije za SP 2018: vrhunci petkovih tekem, 20.35 Nogomet - kvalifikacije za SP 2018: Bolgarija : Francija, 22.45 Popšop, 23.25 Gal Gjurin in Simfonični orkester Cantabile z gosti, koncert, 1.30 Glasbeni spoti, 2.40 Nogomet - kvalifikacije za SP 2018: Bolgarija : Francija, 4.25 Zabavni kanal, 5.50 Glasbeni spoti

NEDELJA, 08.10.2017, I. spored TVS

7.00 Živ žav, otroški program, 9.55 Govoreči Tom in prijatelji: Veliki Ben, risanka, 10.05 Džamila in Aladin: Mnogolika in čarobna preproga, 10.15 Džamila in Aladin: Baloni v Bagdadu, 10.35 Prislunhimo tišini, izobraževalna oddaja, 11.15 Ozare, 11.20 Obzorja duha, 12.00 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 Slovenski pozdrav, narodnozabavna oddaja, 14.45 Mogambo, ameriški film, 16.45 Kino Fokus, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Vikend paket, 18.40 Zmajči zmaj: Zmajeva skala, risanka, 19.00 Dnevnik, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 20.00 Modna hiša Velvet (III.): Duhovi preteklosti, španska nadaljevanka, 21.25 Intervju, 22.15 Poročila, Šport, Vreme, 22.40 Revolucionar

v talarju; Janez Evangelist Krek, 23.40 Ob 450-letnici rojstva Claudia Monteverdija, C. Monteverdi: Orfej, opera, 1.45 Dnevnik Slovencev v Italiji, 2.10 Dnevnik, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 3.05 Info-kanal

NEDELJA, 08.10.2017, II. spored TVS

6.55 Duhovni utrip, 7.05 Glasbena matineja, 8.25 Koda, izobraževalno-svetovalna oddaja, 9.15 Zapeljevanje pogleda: Dubravka Duba Sambolec in Tobias Putrih, 10.00 Hišica v preriji (IV.): Najdragocenejši dar, ameriška nadaljevanka, 10.55 Čudovita Japonska, japonska nanizanka, 12.25 Žogarija, 13.15 Naše gostoljubje, ameriški film, 14.40 Čez planke: Flamska, 15.40 Ambienti, 16.10 City folk - Obrazi mest, dokumentarna oddaja, 16.50 Nogomet - kvalifikacije za SP 2018: vrhunci sobotnih tekem, 17.30 Nogomet - kvalifikacije za SP 2018: Slovenija : Škotska, 20.15 Žrebanje Lota, 20.30 Meje svetlobe, avstrijska dokumentarna oddaja, 21.25 Popravljeni krivica (III.), ameriška nadaljevanka, 22.15 Anno Domini, ameriška nadaljevanka, 23.05 Nogomet - kvalifikacije za SP 2018: vrhunci nedeljskih tekem, 23.40 Bučke, satirično informativna oddaja, 0.05 Vikend paket, 1.30 Glasbeni spoti, 2.35 Nogomet - kvalifikacije za SP 2018: Slovenija : Škotska, 4.30 Zabavni kanal, 5.25 Glasbeni spoti

PONEDELJEK, 09.10.2017, I. spored TVS

5.55 Utrip, Zrcalo tedna, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.15 Sladko življenje z Rachel Allen: Popoldanski čaj, 10.40 10 domačih, 11.20 Vem!, kviz, 12.05 Na Glas! 12.25 Čudovita Japonska: prefektura Ivate: Na kosilo v toplice, japonska nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Sveto in svet: Reformacija srca, 14.25 Osmi dan, 15.00 Dober dan, Koroška, 15.30 Firbcologi: O disko vročici, plezanju po oknih in potujočih knjigah, 15.55 Z glasbo in s plesom, 16.25 Profil, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 V svojem ritmu: Kdo bo najboljši?, glasbeno-dokumentarna serija za mlade, 17.55 Novice, 18.00 Govoreči Tom in prijatelji: Bacil na pohodu, risanka, 18.10 Lili in Čarni zaliv: Rahlji kolački, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.05 Volitve 2017, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.55 Pisave: Milan Jesih, Peter Kolšek in Anja Golob, 23.35 Baletni večer, 0.30 Profil, 0.55 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.20 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.15 Info-kanal

PONEDELJEK, 09.10.2017, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 9.05 Slovenski vodni krog: Mutska Bistrica, dokumentarna nanizanka, 9.30 Ilirske province, dokumentarni film, 10.40 Halo TV, 11.45 Dobro jutro, 14.30 Polnočni klub: Devetdeseta, 15.50 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 17.00 Hišica v preriji (IV.): Mahal ti bom v slovo, ameriška nadaljevanka, 18.00 Halo TV, 18.55 Studio kriškraš: Na lovu za pravo potjo, 19.15 Nagelj, japonska nadaljevanka, 20.00 Nogometna oddaja: kvalifikacije za SP 2018, 20.35 Nogomet - kvalifikacije za SP 2018: Ukrajina : Hrvaška, prenos iz Kijeva, 22.40 Luther (IV.), britanska nadaljevanka, 23.45 Ne brez nas!, nemško-avstrijski dokumentarni film 1.20 Glasbeni spoti, 2.30 Nogomet - kvalifikacije za SP 2018: Ukrajina : Hrvaška, 4.15 Zabavni kanal, 5.25 Glasbeni spoti

TOREK, 10.10.2017, I. spored TVS

5.45 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.15 Vem!, kviz, 11.45 Obzorja duha: Teološka fakulteta, 12.25 Čudovita Japonska, japonska nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Intervju: dr. Boštjan M. Zupančič, 14.35 Kino Fokus, 15.00 Kanape - Kanapé, oddaja TV Lendava, 15.35 Otroški program: Op! 16.30 Po Sloveniji, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Koda, izobraževalno-svetovalna oddaja, 17.55 Novice, 18.05 Poldi: Dan, ko so črke pobegnile iz knjig, risanka, 18.10 Niko: Prijatelj v stiški, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Broadchurch (III.), britanska nadaljevanka, 20.55 Abu Bakr al Bagdadi - samooklicani kalif, francoska dokumentarna oddaja, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.10 Spomini: Jože Prepeluh, dokumentarna oddaja, 1.45 Dnevnik Slovencev v Italiji, 2.10 Po Sloveniji, 2.35 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 3.30 Info-kanal

TOREK, 10.10.2017, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 8.20 Žogarija, 8.45 Slovenski vodni krog: Spodnja Soča, dokumentarna nanizanka, 9.10 Sladkanje z Rachel Allen: Sladice za prijateljice, 9.35 Village Folk - Ljudje podeželja: Semenska banka, dokumentarna serija, 10.00 Zgodovina arhitekture: Gotika, dokumentarna serija, 10.45

Hišica v preriji (IV.): Mahal ti bom v slovo, 1. del, ameriška nadaljevanka, 11.50 Halo TV, 12.40 Dobro jutro, 15.00 Dober dan, 16.10 City folk - Obrazi mest, dokumentarna oddaja, 16.45 Čarokuhinja pri atu: Prekmurje, 17.00 Hišica v preriji (IV.): Mahal ti bom v slovo, ameriška nadaljevanka, 18.00 Halo TV, 18.55 Iz popotne torbe: Potep po Egiptu, poučna oddaja za otroke, 19.15 Nagelj, japonska nadaljevanka, 19.55 Nogomet - kvalifikacije za SP 2018: vrhunci ponedeljkovih tekem, 20.35 Nogomet - kvalifikacije za SP 2018: Portugalska : Švica, 22.40 Sherlock: Ostudna nevesta, posebna epizoda britanske miniserije, 0.20 Večer v Palladiumu (II.), 1.15 Glasbeni spoti, 2.20 Nogomet - kvalifikacije za SP 2018: Portugalska : Švica, 4.00 Zabavni kanal, 5.25 Glasbeni spoti

SREDA, 11.10.2017, I. spored TVS

5.45 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.15 Vem!, kviz, 11.50 Pisave: Milan Jesih, Peter Kolšek in Anja Golob, 12.25 Čudovita Japonska, japonska nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Intervju: Vera Meja, 14.35 Duhovni utrip: Govoriti dobro, 15.00 Mostovi - Hidak, oddaja TV Lendava, 15.30 Male sive celice: III. OŠ Celje in OŠ Ljudski vrt Ptuj, kviz, 16.30 Po Sloveniji, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Turbulenca, izobraževalno-svetovalna oddaja, 17.55 Novice, 18.05 Dinotačke: Kar je klical Vida, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.05 Film tedna: Pogum, etiopsko-ameriški film, 21.40 Kratki film, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.55 Panoptikum, 23.55 Turbulenca, izobraževalno-svetovalna oddaja, 0.45 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.20 Po Sloveniji, 1.45 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.35 Info-kanal

SREDA, 11.10.2017, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 8.25 Kanape - Kanapé, oddaja TV Lendava, 9.10 Slovenski vodni krog: Gabernica, dokumentarna nanizanka, 9.50 10 domačih, 10.40 Hišica v preriji (IV.): Mahal ti bom v slovo, ameriška nadaljevanka, 11.45 Halo TV, 12.40 Dobro jutro, 15.05 Nogomet - kvalifikacije za SP 2018: vrhunci torkovih tekem, 15.40 Vikend paket, 17.00 Hišica v preriji (V.): Dokler smo skupaj, ameriška nadaljevanka, 18.00 Halo TV, 19.00 Firbcologi: O disko vročici, plezanju po oknih in potujočih knjigah, 19.25 Nagelj, japonska nadaljevanka, 19.50 Žrebanje Lot, 20.00 Popolni glas - tenorist Nicolai Gedda, nemški portretni film, 21.00 Ljubezen in spolnost po japonsko, francoska dokumentarna oddaja, 22.05 Che: drugi del - gverila, koprodukcijski film, 0.25 Gal Gjurin in Simfonični orkester Cantabile z gosti, koncert, 2.30 Glasbeni spoti, 3.30 Zabavni kanal, 5.25 Glasbeni spoti

ČETRTEK, 12.10.2017, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 11.15 Vem!, kviz, 11.45 Turbulenca, izobraževalno-svetovalna oddaja, 12.25 Čudovita Japonska, japonska nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Učinek placeba, francoska dokumentarna oddaja, 14.30 Slovenski utrinki, oddaja madžarske TV, 15.00 Pod drobnogledom - Nagytó alatt, oddaja TV Lendava, 15.50 Prava ideja: Valerija Verhovnik, turistična kmetija, 16.30 Po Sloveniji, oddaja TV Maribor, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Ugriznimo znanost, oddaja o znanosti, 17.55 Novice, 18.00 Utrinek, 18.05 Zu: Zu na kolesu, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tarča, Globus, Točka preloma, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Osmi dan, 23.30 Češko stoletje: 1951 - Ubijanje tovariša, češka nadaljevanka, 1.05 Ugriznimo znanost, oddaja o znanosti, 1.30 Dnevnik Slovencev v Italiji, 2.05 Po Sloveniji, oddaja TV Maribor, 2.30 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 3.20 Info-kanal

ČETRTEK, 12.10.2017, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 8.20 Slovenski vodni krog: Izza kamere, dokumentarna nanizanka, 8.45 Na lepše, 9.10 Kino Fokus, 9.35 Slovenski magazin, 10.15 Hišica v preriji (V.): Dokler smo skupaj, ameriška nadaljevanka, 11.00 Halo TV, 12.10 Dobro jutro, 15.25 Koda, izobraževalno-svetovalna oddaja, 16.15 Zapeljevanje pogleda: Dubravka Duba Sambolec in Tobias Putrih, 17.00 Hišica v preriji (V.): Dokler smo skupaj, ameriška nadaljevanka, 18.00 Halo TV, 18.55 Ribič Pepe: Kako premagati temo, 19.20 Nagelj, japonska nadaljevanka, 20.00 Kitajska iz zraka: Živa preteklost, ameriško-kitajska dokumentarna serija, 20.55 Ambienti, 21.30 Kraljevska afera, koprodukcijski film, 23.55 Jazz club Gajo sextet, 1.05 Glasbeni spoti, 2.05 Zabavni kanal, 5.25 Glasbeni spoti

VABILO - MEGHÍVÓ

■ Državna slovenska samouprava Vas vljudno vabi na Gornji Senik
13. oktobra 2017 ob 16.00 uri
na odkritje doprsnega kipa
Avgusta Pavla pred sedežem.

■ Program:

16.00 (v konferenčni dvorani)
- branje Pavlove poezije
- pozdravni govor
- kratek film o Avgustu Pavlu
- Nekoč je oče hodil tod –
predavanje
Judite Pavel Simon, hčere Avgusta Pavla

16.30 (pred sedežem)
Odkritje doprsnega kipa Avgusta Pavla,
Sodeluje: MePZ Avgust Pavel ZSM
z Gornjega Senika

17.00 (v Kulturnem domu Avgusta Pavla)
Razstava o življenju in delovanju Avgusta Pavla
Sprejem za povabljenе goste

■ Az Országos Szlovén Önkormányzat
tisztelettel meghívja Önt Felsőszölnökre
2017. október 13-án 16.00 órára
a székháza előtt felállított Pável Ágoston
mellszobor avatására.

■ Program:

16.00 (a konferenciateremben)
- Pável-versek előadása
- köszöntő
- rövidfilm Pável Ágostonról
- Az apám járt itt egykoron -
dr. Simon Endréné Pável Judit,
Pável Ágoston leányának előadása

16.30 (a székház előtt)
Pável Ágoston mellszobrának leleplezése
Közreműködik: a MSZSZ felsőszölnöki
Pável Ágoston Vegyeskara

17.00 (a Pável Ágoston Művelődési Házban)
Kiállítás Pável Ágoston életéről és munkásságáról
Fogadás a meghívott vendégek részére

Podprilo: Ministrstvo za človeške vire
Támogató: Emberi Erőforrások Minisztériuma

Zamejski nogometaši v Monoštru

Na pobudo Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu so se 24. septembra v Monoštru srečale zamejske nogometne ekipe z avstrijske Koroške, Primorske v Italiji in Porabje. Turnir je že tradicionalen, saj se vsako leto srečujejo tudi v okviru prireditve Dobrodošli doma, letos je bilo srečanje Slovencev iz sveta in zamejstva v Murski Soboti (Rakičan). Ob tem srečanju se odvija turnir v malem nogometu tudi nekje v zamejstvu, lani je bilo gostitelj italijansko zamejstvo, letos Porabje, točneje Zveza Slovencev na Madžarskem in Vzročna kmetija na Gornjem Seniku. Za organizacijo je poskrbela porabska ekipa, fantje so večinoma bili z Gornjega Senika.

Ekipe so na monoštrskem nogometnem igrišču pozdravili Robert Kojc, sodelavec Urada za Slovence, dr. Boris Jesih, generalni konzul v Monoštru, in predsednik ZSM Jože Hirnök. Vsi so podčrtali, da ne gre toliko za rezultat, temveč za druženje in spoznavanje drug drugega.

Tekme so se odvijale po dvakrat po petnajst minut. Najprej so se pomerili Primorci in Porabci, zmagali so domačini s 3:2. Tudi na drugi tekmi je kazalo, da bodo Porabci premagali Korošce, saj so po prvem polčasu vodili z 2:0, toda na koncu so zgubili s 5:3. V odločilni tekmi med Primorci in Korošci so prevladovali Primorci, ki so bili tako fizično kot tehnično močnejši in so zmagali s 5:0. Prvo mesto so osvojili Primorci, drugo Korošci (zaradi medsebojnega rezultata), tretji so bili Porabci, ki so do zdaj zmagali na vseh turnirjih. Podelitve pokalov so se udeležili tudi sodelavci Urada za Slovence. Pokale je podelil predsednik ZSM Jože Hirnök.

Gostje so si popoldne ogledali nekaj znamenitosti Monoštra s pomočjo Andreje Kovács, vodje RA Slovenska krajina, in se dolgo družili na Slovenski vzorčni kmetiji, kjer je dolgo v noč donela slovenska (najbolj primorska) pesem.

Porabje

TEDNIK
SLOENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtak
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Jože Hirnök

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska Sobotica; Slovenija

Časopis podpirajo: Državna slovenska samouprava,
Ministrstvo za človeške vire (EMMI), Zveza
Slovencev na Madžarskem in Urad vlade RS za
Slovence v zamejstvu in po svetu.
Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF, za
Slovenijo 22 EUR. Za ostale države 52 EUR
ali 52 USD.

Številka bančnega računa: HU75
11747068 20019127 00000000,
SWIFT koda: OTPVHUBB